

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^R. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1900.

VSEBINA.

1. <i>Henrik Sturm</i> : Je li določbo §-a 74. odst. 2. zvrš. reda upora- biti pri ustavitvi zvršila sploh ali samo pri definitivni ustavitvi?	129
2. Sklepi shoda odposlancev avstrijskih odvetniških zbornic . . .	135
3. Pravna znanost	139
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
a) Služnosti se »morejo«, a ne »morajo« omejiti na po- samično zemljišče (parcelo), katero bremeni dotična služnost (§ 12., odst. 2 zemlj. zak.)	143
b) Stroški za nagrobni spomenik spadajo med pogrebne stroške (§ 549. obč. drž. zak.)	146
c) Vknjižba zastavne pravice za povračilne zahteve po smislu §-a 222. zvrš. r., če je na neprodanem zem- ljišču že izbrisana tirjatev, na katere mesto naj stopijo povračilne zahteve	152
d) Vpis zadruga v združni register je ničev, če program zadruga nasprotuje dispozicijam združnega zakona. — Legitimacija c. kr. finančne prokurature za pritožbo proti takemu vpisu	153
Kazensko pravo.	
a) Procesualno kršenje oblike ne spada med »okolščine, ki preganjanja ne dopuščajo« in zato se vsled njega ne more ustaviti postopanje po §-u 213. št. 3 k. pr. r. ali oprostiti od obtožbe po §-u 259. št. 3 k. pr. r.	156
b) »Res judicata« v kazenskopravnem postopanju . . .	157
5. Razne vesti	159

Slovenski Pravnik.

Leto XVI.

V Ljubljani, 15. majnika 1900.

Štev. 5.

Je li določbo §-a 74. odst. 2. zvrš. reda uporabiti pri ustavitvi zvršila sploh ali samo pri definitivni ustavitvi?

Spisal Henrik Sturm.

Povod k le-tej razpravi mi daje nastopni slučaj:

V izvršilni stvari *A*-ja proti *B*-ju radi 200 gld 5 kr. se je dne 28. novembra 1898 opravila rubežen premičnin, a sklepom z dne 29. novembra 1898 dovolila prodaja teh premičnin. Do prodaje ni prišlo, ampak se je prodajno postopanje na predlog tirajočega upnika s sklepom z dne 2. januarja 1899 ustavilo po §§ 200 št. 3 in 282 zvrš. reda, zavarovavši tirajočemu upniku zastavne pravice, pridobljene na premičninah, v rubežnem zapisniku popisanih.

Dne 1. avgusta 1899, torej po preteku pol leta, je predlagal tirajoči upnik med drugim prodajo omenjenih, dne 28. novembra 1898 zarubljenih premičnin ter sodno odmero izvršilnih stroškov, naraslih v tej izvršilni stvari pred dnem 2. januarja 1899 in pa z ustavitvijo prodajnega postopanja.

Prva instanca je s sklepom z dne 2. avgusta 1899 med drugim dovolila zaproseno prodajo, zavrnila je pa drugi del prošnje zastran odmere izvršilnih stroškov ter to zavrnitev kratko z ozirom na § 74. odst. 2. zvrš. reda utemeljila, ker se odmera teh stroškov ni zahtevala v roku jednega meseca po dne 2. januarja 1899 izvršeni ustavitvi prodajnega postopanja.

Proti temu sklepu je tirajoči upnik vložil rekurz, v katerem je zavrnitev predloga glede odmere stroškov izpodbijal nastopno: »S sklepom z dne 2. januarja 1899 se je ustavilo le prodajno postopanje v smislu §§ 200 št. 3. in 282 zvrš. reda ter so se tirajočemu upniku pridržale pridobljene zastavne pravice. § 74. odst. 2. zvrš. reda določa le to, da mora tirajoči upnik tekom jednega meseca, ko se ustavi izvršilo, stroške

ugotoviti. Ustavitev prodajnega postopanja, katero je le jeden del zvršila, pa ni ustavitev zvršila.«

Rekurzno sodišče je s sklepom z dne 21. okt. 1899 ugodilo rekurzu in priznalo tirajočemu upniku razven stroškov 2 gld. 95 kr., določenih po sodišči prve instance, zvršilnih stroškov še znesek 4 gld. 77 kr. To se je s tem utemeljevalo, da tirajoči upnik nadaljuje zvršilo s prodajo v odprtem jednoletnem roku (§ 256. odst. 2. zvrš. reda), vsled česar je črtanje dotičnih, v teku zvršila na vprašavne premičnine nastalih zvršilnih stroškov neopravičeno.

Proti temu sklepu je zavezanec vložil rekurz, v katerem se je skliceval na to, da določba §-a 74. odst. 2. zvrš. reda govori splošno o ustavitvi in ne dela razlike, gre li za ustavitev zvršila sploh, ali pa samo za ustavitev prodajnega postopanja, ter da takega razlikovanja tudi ni posneti iz nagibov k §-u 74. zvrš. reda.

C. kr. vrhovno sodišče na Dunaju je s sklepom z dne 20. decembra 1899 št. 18344 odbilo zavezančev rekurz in v podkrepljenje svoje odločbe navedlo to-le: »Po §-u 74. odst. 2. zvrš. reda ugasne vsekakor zahteva do povračila še ne pravokrepno prisojenih zvršilnih stroškov, če se njih odmere ni zahtevalo najkasneje tekom jednega meseca po dovršenem ali ustavljenem zvršilu. Vender pa ima zakon v navedeni določbi definitivno ustavitev zvršila v mislih, kar izhaja iz jednačenja slučajev dovršenega zvršila s slučaji ustavljenega zvršila. A tudi nagibi k §-u 74. zvrš. reda ne dopuščajo v tem oziru nikakega dvoma, ker se s tem zakonitim določilom hoče le zabraniti, da bi se stroški, zadevajoči zahtevo samo, torej potem, kadar je upnik glede glavnice in obresti popolnoma poplačan, zopet rabili za vijak brez konca zoper zavezanca. Kjer tedaj, kakor v le-tem slučaju ni še plačana glavnica in je tirajoči upnik zahteval le začasno ustavitev dovoljene prisilne prodaje, varujoč si pridobljeno zastavno pravico, tam je omenjena nevarnost izključena in po tem takem tudi §-a 74. odst. 2. zvrš. reda ni moči uporabiti.«

Po mojem mnenji se z razlogi vrhovnega sodišča določbi §-a 74. odst. 2 zvrš. reda nekaj podtika, kar ni niti v besedilu tega §-a, niti v motivih izraženo. Pač je šlo v napominanem slučaju le za malenkosten znesek 4 gld. 77 kr., vendar bi bilo želeti, da bi bili vrhovni sodniki svoje stališče nekoliko bolj pojasnili, ker je bilo rešiti vprašanje principijalne važnosti.

Nejasno je, kako si vrhovni sodniki tolmačijo definitivno ustavitev zvršila. V zvezi s tem, kar navajajo za smoter določbe §-a 74. zvrš. reda, bi smatral, da imajo v mislih ustavitve, ki se povzroči vsled poplačila tirajočega upnika glede glavnice in obresti. Za takšno ustavitev bi veljal enomesečni rok §-a 74. odst. 2. zvrš. reda. Ako se pa zvršilo ni ustavilo iz omenjenega vzroka, oziroma ako je bila ustavitev le začasna, tedaj bi ne bil merodaven vprašavni enomesečni rok.

Mogoče je pa, da je vrhovno sodišče imelo pred očmi naredbo justičnega ministerstva z dne 15. okt. 1898 št. 23707 (ukaznik št. 30). Le-ta razlikuje v členu II. k §-u 233. a) tri vrste ustavitve zvršila in sicer I. popolno ustavitev (§§ 35, 36, 37, 39, 40, 46, 101, 129, 328, 376 in 377 zvrš. reda), II. začasno ustavitev dražbenega postopanja pri nepremičninah in prodajnega postopanja pri premičninah, če se more po preteku šest mesecev po ustavitvi vnovič predlagati dražba ali prodaja (§§ 151, 188 odst. 2. in 200 št. 3 zvrš. reda.), III. vse druge slučaje ustavitve dražbenega ali prodajnega postopanja (§§ 145, 188 odst. 4, 193, 200 št. 1, 2 in 4, 204, 206, 271, 282 zvrš. reda). Sklepiti je torej, da je vrhovno sodišče morebiti hotelo z definitivno ustavitvijo označiti popolno ustavitev (pod št. I.) nasproti začasni ustavitvi (pod št. II.).

Bodi si pa, da se pomen definitivne ustavitve tolmači na ta ali oni način, po mojem mnenju nikakor ni moči priti do zaključka, da bi imel § 74. odst. 2 zvrš. reda v mislih le definitivno ustavitev.

Kakor je iz nagibov, dodanih §-u 74. zvrš. reda razvideti, namerava ta zakonova določba vendarle preprečiti, da bi se stroški ugotovljali po daljšem času, nego li je bilo prej običajno. Za časa prakse po občnem sodnem redu se je navadno potem, ko se je zvršilo že tolikrat in tolikrat ponovilo in zopet ustavilo, konečno s prošnjo za zopetno ponovitev zvršila zaprosilo

ob enem, da se stroški prejšnjega postopanja ugotovijo. Lahko rečemo, da se skoraj nikoli ni šele po izplačanju glavnice in obresti zahtevala ugotovitev zvršilnih stroškov, kajti, kakor naravno, po takratni odvetniški praksi so se, če je hotel zavezanec le deloma svoj dolg poravnati, najprej nastali stroški poravnali, ker za iste ni veljalo obrestno merilo glavnice, dolg na glavnici pa je obstal. Zatorej so se že takrat stroški ugotovljali v ozkem stiku z zvršilnim postopanjem, ker se je ugotovitev istih zahtevala ob enem s prošnjo za ponovitev zvršila. Če je prišlo končno do dražbe zemljišča, imel je sodnik o priliki razdelitve izkupila nalogo popregledovati po več pol obsegajoče stroškovnike.

Če bi nazori vrhovnega sodišča sedaj obveljali, pomenilo bi to povrat k stari praksi po občnem sodnem redu. Pri začasni ustavitvi zvršila, ako tirjatev tirajočega upnika ni še plačana na glavnici in obrestih, naj bi ne veljala določba §-a 74. odst. 2. zvrš. reda! Kam bi to privedlo! Napominana ministerijalna naredba določa natanko, kaj je začasna ustavitev zvršila. Ne samo ustavitev prodajnega postopanja pri premičninah, ampak tudi ustavitev dražbenega postopanja pri nepremičninah, če se na pr. zvrši po §-u 200 št. 3 zvrš. reda, je začasna. V obeh teh slučajih ustavitve se niso niti glavnica niti obresti tirajočemu upniku plačale. Ker torej ta terjatev obstaja in je bila ustavitev samo začasna, dala se bi ugotovitev starih stroškov po mnenji vrhovnega sodišča zahtevati tudi po preteku več let ne glede na določbo § 74 izvrš. reda, ako bi na pr. tirajoči upnik po daljšem času zopet predlagal prisilno dražbo neprimičnine in se bi dotično dražbeno postopanje končno popolnoma ustavilo. Od te definitivne ustavitve bi bil tirajočemu upniku pa še enomesečen rok na razpolago.

Tako tolmačenje §-a 74 zvrš. reda se ne sklada z »ratio legis« te določbe. Bilo bi pa tudi v protislovju z določbo §-a 54 št. 2. zvrš. reda, ki pravi, da se mora pri novčnih tirjavah v predlogu za dovolitev zvršila navesti znesek, ki ga je zvršilnim potom iztirjati, kakor tudi zahteva postranske pristojbine. Ta določba ni sicer stavljena pod sankcijo, kakor § 54. c. pr. r. glede pravnih stroškov določa (glej nagibe k

le-temu §-u), a lahko se bi govorilo o tem, ali ni načela, v §-u 54. c. pr. r. izraženega, z ozirom na §§ 54 št. 2 in 78 zvrš. reda uporabljati tudi pri zvršilnih stroških, in ali nima § 74. zvrš. reda v mislih samo onih zvršilnih stroškov, katerih tirajoči upnik o priliki predlaganja zvršila ne more znati? Naj si pa je temu kakor hoče, toliko, bi menil, je gotovo, da je namen §-a 54. št. 2 zvrš. reda ta, da naj bi imel zavezanec vselej popolni pregled čez stan svojega dolga v zadevni zvršilni stvari. Nazori vrhovnega sodišča bi bili tedaj v nasprotju z vsemi, ne samo v zvršilnem redu, ampak tudi v civilnopravnem redu glede stroškov izraženimi načeli.

Morebiti so pa vrhovni sodniki bili mnenja, da je razlikovati začasno ustavitev dražbenega postopanja pri nepremičninah od začasne ustavitve prodajnega postopanja pri premičninah. Razlika bi bila po mojem mnenju samo ta, da mora tirajoči upnik prodajno postopanje, katero je, zavarovavši si pridobljene zastavne pravice, ustavil po §§ 200. št. 3 in 282. zvrš. reda, zopet predlagati tekom jenoletnega rokú (§ 256.), in sicer po preteku šest mesecev od začasne ustavitve, dočim bi mogel vnovič predlagati po §-u 200 št. 3 začasno ustavljeno dražbeno postopanje pri nepremičninah sicer tudi le po preteku šest mesecev, vendar brez druge omejitve.

Utegnilo se bi morebiti dalje ugovarjati, da je pri začasni ustavitvi prodajnega postopanja tudi ta razlika da ostane pridobljena zastavna pravica, dočim tega za začasno ustavitev dražbenega postopanja pri nepremičninah ni moči trditi; učinek prvoomenjene ustavitve bi bil torej drugačen, nego li pri zadnje omenjeni. Ta razlika je pa le navidezna. Po § 208 zvrš. reda more tirajoči upnik pri začasni ustavitvi dražbenega postopanja, če ni na dotičnem zemljišču bila že prej uknjižena zastavna pravica, predlagati, da se v vrstnem redu zaznamovane uvedbe dražbenega postopanja zastavna pravica uknjiži za njegovo zvršljivo terjatev. Ta predlog sme tirajoči upnik brez dvoma združiti s predlogom, da naj se ustavi dražbeno postopanje, in bilo bi ga rešiti le po pravomočnosti ustavitve. V obeh vprašavnih slučajih začasne ustavitve si toraj tirajoči upnik zastavno pravico lahko varuje ter ni v tem oziru nobene druge razlike nego ta, da zastavna pravica pri premičninah ugasne v jednom

letu (§ 256), da pa trpež zastavne, na nepremičnini vknjižene pravice ni omejen na noben čas.

Da ni sicer prav nobene razlike med začasno ustavitvijo dražbenega postopanja in med začasno ustavitvijo prodajnega postopanja, to svedoči napominana naredba justičnega ministerstva z dne 15. oktobra 1898 št. 23707.

V členu II. k § 233 *b*) določa ta naredba, kedaj da je zvršilne, v register *E* vpisane stvari črtati kakor dokončno rešene. Pod posl. št. 3 pa pravi, da je črtati iste v predelku 20 (register *E*, ustavitev dražbenega ali prodajnega postopanja za najmanj šest mesecev) vpisane slučaje, če se ni vnovič predlagala dražba ali prodaja po preteku sedem mesecev od dne ustavitve. Po tej naredbi se torej smatrata oba vprašavna slučajačasne ustavitve za popolnoma slična. § 74 nahaja se med splošnimi določili zvršilnega reda, torej velja za vse vrste zvršila. Pri zvršilu na premičnine je samo jedna izjema od v §-u 74 izraženega načela. Določba §-a 284 je namreč skržila čas, ki pristojaa za ugotovitev stroškov tirajočemu upniku, tako, da niti po dovršitvi dražbenega naroka ne pripušča jednomesečnega roka in mora tirajoči upnik, da ne pride ob svoje stroške, pred dovršitvijo dražbenega naroka zahtevati svoje stroške. Ta določba je toraj specijalna nasproti §-u 74. Jasno je pa, da bi bilo neopravičeno in neutemeljeno, iz te določbe radi tega, ker je zahtevati stroške pred dovršitvijo dražbenega naroka, sklepati, da se bi v slučajih ustavitve, če tudi samočasne, mogli stroški tudi po preteku šest mesecev ugotovljati. Nego bolj upravičena bi bila nastopna interpretacija, namreč: če se ne morejo stroški zahtevati po dovršitvi dražbenega naroka, se tudi ne morejo zahtevati »per analogiam« po ustavitvi prodajnega postopanja. A niti to, niti ono ne bi bilo v zakonu utemeljeno, ker § 284. sploh ničesar ne govori o kaki ustavitvi.

Edino prava interpretacija §-a 74 je po mojem mnenji samo ta, da jednomesečen rok velja za vsako ustavitev sploh, bodisi popolno ali samo začasno, ker ta § ne dela nobene razlike med slučaji ustavitve. Edino pravo je pa dalje to, kar nagibi sami izrečno navajajo, da je namen §-a 74, preprečiti, da bi se po daljšem času stroški ugotovljali. Kar pa vrhovno sodišče podtika na-

gibom za smoter tega §-a, je tembolj, bi mislil, dvomljivo, ker zadevni nagibi niti z besedico ne omenjajo poplačita tira-jočega upnika glede glavnice in obresti, na kar se vrhovno sodišče sklicuje. Pač je dopustno, zakon sam interpretirati, a da bi se še nadalje nagibe same interpretiralo in o njih trdilo, da nekaj izražajo, kar ni uvideti, to je vendar čudno. Le če bi se reklo, da začasna ustavitev prodajnega postopanja po-meni toliko, kolikor odložitve izvršila, potem naj bi veljala vrhovnih sodnikov. Zakoniti pojmi o ustavitvi in odložitvi pa se ne dajo vreči v jeden koš.

Sklepi shoda odposlancev avstrijskih odvetniških zbornic.

I. Sklepi zastran stalne delegacije.

(Poročevalec: dr. A. Ružička z Dunaja.)

1. Avstrijske odvetniške zbornice si v ta namen, da skupno varujejo pravice in interese odvetniškega stanu, izberó stalno delegacijo.

2. Stalna delegacija sestoji iz vsakokratnih predsednikov vseh avstrijskih odvetniških zbornic, potem iz onih članov, katere naj izvolijo odbori odvetniških, več nego 300 odvetnikov obsegajočih zbornic, in sicer volijo odbori zbornic: s 301 do 500 odvetniki 1 člana, s 501 do 700 odvetniki 2 člana, s 701 do 900 odvetniki 3 člane, z 901 do 1100 odvetniki 4 člane, z nad 1100 odvetniki 5 članov.

3. Vsak odbor lahko za slučaj, da je njegov predsednik, ali kak voljeni član zadržan, izvoli namestnike in določi, po kateri vrsti naj namestujejo zadržanega. Ako to ni izrecno po-vedano, tedaj velja vrsta, v kateri so bili izvoljenci naznanjeni.

4. Nikake zbornice ne morejo zastopati člani drugih zbornic.

5. Zbornica sme glasovati tudi le po jednom samem odposlancu. Kedar se odpošlje manj odposlancev, tedaj se jednemu samemu odposlancu lahko podeli v okviru glasovalne pravice dotične zbornice tudi več glasov.

6. Predsednik stalne delegacije je do prvega zborovanja predsednik nižjeavstrijske odvetniške zbornice. Koncem vsakega zborovanja izvoli stalna delegacija iz svoje srede predsednika in dva do štiri podpredsednike, ki poslujejo do konca prihodnjega zborovanja.

7. Delegacijo sklicuje predsednik. Sklicati jo tudi mora, kedar jo zahteva 10 članov njenih.

8. Stalni delegaciji je nastopiti vselej, kedar je v interesu odvetniškega stanu ali pravosodja skupno postopanje odvetniških zbornic potrebno ali koristno.

9. V prvič se lahko skliče in konstituirata stalna delegacija, čim je dvajset njenih članov izvoljenih.

10. Opravični red si določa stalna delegacija sama.

II. Sklepi glede stališča odvetništva v civilni pravdi.

(Poročevalec dr. Ed. Benedikt z Dunaja.)

1. Čeprav osnovna načela civilnopravnega reda od 1. avgusta 1895 vstrežajo potrebam pravosodja in mnogoletnim težnjam odvetništva, se je vendar pokazalo pri njih vporabi mnogo nedostatkov, koji, če se obdrže, izpodkopljejo upravičeno mesto odvetnika v pravdi, in je torej njih odpravo odločno zahtevati.

2. Z obžalovanjem je konstatirati, da se pri izvrševanju pravnega zakona postopa mnogotero v smislu, odvetnikom sovražnem, da mnoga sodišča kar prezirajo odvetnikovo delovanje v pravdi in kratijo njegovo pravico zastopati ter govoriti, to vzlasti pri razpravljanju dokaznih podatkov in pri pravnih izvajanjih, kar je vse na kvar pravosodju in protivno razvoju znanstvenega sodstva. Naravnost kršijo se pa sodniške dolžnosti, če sodniki očitno in na način, ki je žaljiv za dostojanstvo pravnih zastopnikov ter sodišča, kažejo, da se ne menijo za govore odvetnikov.

3. Če se sodni nadzorniki vtikajo v pravne reči in če skušajo vplivati celo v tekočih pravnih rečeh na sodne odločbe glede stvari in stroškov, je to popolnoma protizakonito in zatira čut nezavisnosti v sodniškem stanu. Ne le v interesu odvetniškega stanu, temveč tudi radi škode, katero tu trpi prebivalstvo, je obžalovati, ker so nekateri sodniki in sodni nad-

zorniki gojili napačno misel, da prebivalstvo za svoje pravice sedaj ne potrebuje odvetnika.

4. Prav globoko je obžalovati, da je visok sodni funkcionar, ki je bil poprej kakor načelnik pravosodne uprave sam pozvan izvajati zakon, izdal za določitev stroškov naredbo, ki istemu zakonu nasprotuje v formalnem in materialnem pogledu, ki tudi preti pravicam odvetnikov in strank in je zato vzbudila opravičeno ogorčenje vsega odvetniškega stanu.

5. Pravica kaznovanja odvetnikov, ki je sama na sebi legislativno pogrešna, se mnogokrat uporablja nepravilno in takô, da se neosnovano napada čast odvetnikova. Vsega pomisleka vredna določba §-a 49. civ. pr. reda se upotreblja ne glede na zakonite predpogoje in tako, da se odvetnike zatira in žali. Odpravo dotičnih civilnopravnih določil ter autentično razlago, da določba §-a 185. odst. 2 c. pr. r. ni uporabna na odvetnike, je zahtevati kar najodločneje.

6. Po mnenji shoda odposlancev se ne strinja z načelom ustnosti, da je najvišje sodišče oblast, ki mu pristojna po civilnopravnem redu, da namreč sme razsojati brez ustne revizijske razprave, naredilo s stalno dveletno prakso za brezizjemno pravilo, in pričakuje se spremembe v tej praksi.

7. Shod odposlancev zahteva, da se odstranijo vsi protizakoniti vplivi na pravosodje, ki se vrše bodi si po tajnih ministerskih razpisih, bodisi po sodnih nadzornikih. Ministerski razpisi naj se predlože poslanski zbornici.

III. Sklepi glede razlage civilnopravnega in izvršilnega reda.

(Poročevalec dr. E. Stross z Dunaja.)

V razlago določil civilnopravnega in izvršilnega reda so se vrinile zmote, katere je treba odstraniti potom judikature ali potom zakonodajstva. Tudi se pri uporabi mnogih določil pogreša skladno sodelovanje sodišč in odvetnikov, katerega je živo treba za zdravo pravosodje. Posebno je treba:

a) ukrepov za primerno vršitev oklica stvari;

b) ukrepov, da bode tudi odvetnik v velikih mestih mogel opraviti več narokov jedno dopoludne;

c) pripoznanja, da kedar kolidira več narokov, je to praviloma razlog za preložitev;

d) priznanja, da so odvetniki upravičeni v smislu §-a 31. c. pr. r. k prvim narokom (§§ 239. in 440. c. pr. r.), ali vsaj k onim, pri katerih se vrše samo pravdna dejanja, označena v tarifni točki 3. naredbe c. kr. pravosodnega ministrstva od 11. decembra 1897 drž. zak. št. 293, pošiljati tudi druge namestnike, a ne le odvetniških kandidatov;

e) priznanja, da je v smislu §-a 40. c. pr. r. za pristojbine pričam in zvedencem odgovorna le stranka, ne pa zastopnik;

f) da se v bodoče zakonita določila za zamujenje in postavitev v prejšnji stan radi zamujenega naroka ali roku ne vporabljajo tako, kakor se ne strinja z besedilom in zgodovino nastanka §-ov 133., 145. in 146. c. pr. r. in kakor je zelo nevarno za gmotne interese kolikor odvetniškega stanu, toliko tudi strank;

g) da se odpravi v §-u 170., odst. 2 c. pr. r. odrejeno, odvetniškemu ugledu kvarno obveščanje strank o počivanju postopanja;

h) da se, kakor zahteva smoter pozvedbe resnice, prizivna sodišča svobodnejše gibljejo, ko dopuščajo in ocenjajo nove navedbe, ali da se zakon predrugači po smislu določil kazenske pravde o prizivnem postopanju pri prestopkih;

i) pripoznanja, da se je v slučajih priziva na nedostatke, kakeršne označuje § 496. c. pr. r., ozirati tudi uradoma, v kolikor je rabsodba izpodbijana;

j) da se odstranijo težkoče, ki nastajajo iz pretiravanja načela državnega izvrševanja eksekucije glede premičnin, ker škodujejo tudi interesu upnika in dolžnikovi gospodarski eksistenci;

k) da se odstranijo mnoge ovire, ki skoraj onemogočujejo izvedbo zvršila na nepremičnine;

l) da se utesni kompetenca zvršilnega sodišča na spore, ki nastanejo iz oprave zvršila, vzlasti da se izločijo izpodbi-jalne pravde iz delokroga zvršilnih sodišč;

m) pripoznanja, da je tudi pri pravnih sporih, ki nastanejo povodom eksekucije, uporabljati določila §-ov 26., 27. in 29. civ. pr. reda gledé odvetniškega zastopanja in da je vzlasti

pri sporih, v kompetenco izvršilnih sodišč spadajočih, nad 500 gl. vrednih stvari, ako sta v kraji vsaj dva odvetnika, pripuščati le odvetnike za pooblaščenice;

n) pripoznanja, da za pismene rekurze v izvršilnem postopanju treba brez izjeme odvetniškega podpisa.

(Konec prihodnjič.)

Pravna znanost.

(Govoril¹⁾ na slavnostni skupščini „pravničkoga društva“ v Zagrebu dne 3. marcija t. l. njega podpredsednik vseuč. prof. dr. Fr. J. Spevec.)

Slavna skupštino!

Naše pravničko društvo živi evo već 25 godina za svrhu, što je § 2. društvenih pravila označuje kao »promicanje i razvoj prava u teoriji i praksi«. Mnoga juristička funkcija isključena je iz njegovoga djelokruga već po naravi same stvari: naše društvo ne može da docira, niti da pledira, niti da sudi, stvara presude. Sredstvima, što ih navodi § 2. pravila, nastoji ono, da riješi svoju zadaću i postigne svoju svrhu. Glavna mu je zadaća, da njeguje pravnu znanost, pa tako unapređuje ono, što pravni život dobiva od pravne znanosti. U tom poslu natjecahu se i naši praktični pravnici i oni, koji se bave teorijom. Mnogi članovi našega društva, koji se posvetiše pravnoj praksi, obrađivali su i znanstveno mnogobrojna pitanja našega prava te obogatili našu pravničku literaturu mnogim znanstvenim radnjama, kako to svjedoči gotovo svaki broj »Mjesečnika«.

A što dobiva život pravni od pravne znanosti? Što je u opće pravna znanost?

Vrijedno je, da se ovom zgodom pozabavimo malko tim pitanjem, da ugledamo nešto iz bližega, što je to pravna znanost, pa da time, ako moguće, još više uzbudimo ljubav napram njoj i pravničkomu društvu, ne bi li ovo buduću dvadesetpet-

¹⁾ Veleučeni g. govornik je to svojo „svečano besjedo“ priredil tudi za tisek in jej pri tem dodal dolgo vrsto literarnih beležek in citatov, kojih pa, kakor bi radi, ne kaže priobčiti na našem tesnem prostoru.

godišnjicu slavilo s još većim brojem za pravnu znanost oduševljenih članova.

Kako je znanost u opće sistematična spoznaja predmeta, kojim se bavi, tako je pravna znanost sistematična spoznaja prava. Po tom, što je sistematična spoznaja, razlikuje se znanost od pukoga »agregata«, od puke »kumulacije« opazanja, koja su spojena samo slučajno, ne po svojem odnosu prema cjelini, kao istovrsni njezini dijelovi. Prijegled cjeline i poznavanje onoga saveza, u kojem se nalaze svi dijelovi prava, važni su za razumijevanje pojedinih pravnih pravila. U tom stoji pretega znanstveno naobražena pravnik nad jurističkim »routinier-om«; »nur im System liegt die Bürgschaft für die sichere Beherrschung des von Tag zu Tag in seinen Einzelheiten umfangreicher anschwellenden Stoffes« veli Liszt u svojem nastupnom predavanju, što ga je držao u berlinskom vseučilištu 27. listopada 1899. (Zeitschrift für die gesammte Strafrechtswissenschaft XX. 2. u. 3. str. 163.)

Da je pravo poput mnogih drugih pojava u životu naroda prikladan i dostojan predmet znanstvene spoznaje, pravna znanost dakle prava znanost, o tom se ne može razložito sumnjati.

Pravna znanost grana je znanostî o čovjeku, i to o čovjeku kao društvenom biću, ζῶον πολιτικόν; pripada dakle medju društvene znanosti, a s ovima skupa sačinjava jednu granu znanosti duha, ili kako ih drugi zovu, znanostî političkih i moralnih, znanostî, kojima je predmet djelovanje ljudskoga duha u različitim smjerovima.

Pravo jedna je od tvorina ljudskoga duha, produkt usadjene u ljudima težnje za poretком u međusobnom životu, razumnoga shvaćanja životnih odnošaja.

Tim produktom ljudskoga duha bavi se pravna znanost, ona ga tumači, ustanovljuje mu sadržaj; zatim gradi od toga sistem, jedinstvenu cjelinu logički spojenih pojmova i pravila, poredanih prema njihovoj srodnosti i prema njihovom općenitijem ili specijalnijem sadržaju. No iza logične cjeline jurističkih pojmova i pravila nalaze se realne moći, do kojih najzad stoji sadržaj, snaga i vrijednost onih pojmova i pravila. Pravna znanost ima da istražuje narav tih moći, njihov utjecaj

na pravo i uvjete, pod kojima biva, da sad vrijede ovi sad oni pojmovi i pravila; drugim riječima: pravna znanost ima da pokaže psihološki i historički savez, kojemu pripada pravo po svojim uzrocima i po svojim učincima, te da po tom savezu uči razumijevati pravo. U tu svrhu treba prije svega pravno-povjesnih i komparativnih istraživanja, ali je ujedno upućena ovdje pravna znanost na pomoć ostalih znanosti: narodnoga gospodarstva, etike, etnologije, opće historije itd. Sve to pokazuje, kako je teška pravna znanost i koliko znanja pretpostavlja.

Pravna se znanost može njegovati radi nje same.

Kao što svaka druga znanost, tako je i pravna znanost sama sebi svrha. U čovjeku je usadjena težnja, da spozna, što se dade spoznati, kolikod je to moguće, s toga bi bilo neosnovano poricati opravdanost čiste jurisprudencije, istraživanja, koje ne ide za ničim drugim, nego da proširi naše znanje.

Na pored toga ima pravna znanost da služi i praktičnim svrhama, pa ako je lijepo »ljuljati se u etiru čiste spoznaje, još je ljepše raditi za dobrobit čovječanstva«, kaže Windscheid u svojem rektorskom govoru o pravu i pravnoj znanosti (1884).

Pravna znanost pripada među praktične znanosti.

To su one, koje ne teže samo za istinom, bez toga ne bi bile znanosti, već osim toga i za korišću; odgovorne su dakle ne samo za istinitost, nego i za upotrebljivost.

Praktične zadaće pravne znanosti jesu imenito promicanje primjene prava i sudjelovanje kod stvaranja prava.

Pravna se znanost posvuda bavi u najvećoj mjeri pozitivnim pravom, t. z. dogmatika. I naše pravničko društvo najviše se zanimalo pitanjima našega pozitivnoga prava. Ovdje, na polju dogmatike, pribavila si je pravna znanost takodjer najviše prigovora. Ovdje osobito cvate ona t. z. jurisprudencija pojmova (Begriffsjurisprudenz), kojoj je više do stvorenih ili prihvaćenih pojmova i njihovih konsekvencija, nego do potreba života; pak što se neda strpati pod one pojmove, to se zabacuje, makar da to iziskuju potrebe života.

Tako se n. p. neposredno zastupstvo, zastupstvo z neposrednim učinkom za zastupanika, dugo smatralo kao logično nemoguće, isto tako djelotvorna sposobnost juri-

stičkih osoba, imenito njihova odgovornost za povrede prava; tako se pobijala mogućnost pravnih posala u prilog trećemu, kao što i mogućnost, da se ostavi imovina zakladi, osnovanoj u oporuci; isto tako se naučalo, da se kosi s naravju i bićem obveze, da prede ona na drugoga putem singularne sukcesije itd.

Takodjer poznati prijepori o kaznenopravnim teorijama pripadaju ovamo i mnoge druge stvari.

No prigovora, što se dižu ovdje protiv pravne znanosti, ne zaslužuju sâmi pojmovi kao takovi, bez njih ne može pravna znanost biti, ne zaslužuje ih ni sam predmet, već više način shvaćanja i metoda, kojom se taj predmet obrađuje.

To vrijedi i za prigovore, kojima se u najnovije vrijeme nabacio na pravnu znanost dr. Anton Menger u svojem inauguralnom govoru: »Ueber die socialen Aufgaben der Rechtswissenschaft (1895). Menger priznaje doduše veliku važnost dogmatičnoj pravnoj znanosti ondje, gdje vrijede tudja pravna vrela ili pisana tudjim jezikom, ili vrlo zastarjeli domaći zakoni; tamo ima dogmatična pravna znanost za primjenu prava vrlo veliku važnost, jer se tamo eksistencija i sadržaj pojedinih pravnih pravila može ustanoviti samo teškim znanstvenim putem.

No u većini modernih kulturnih država ima redovno za svako važnije područje prava izvanredno specijalizovanih zakona, a »zakonotvorna mašina«, što nikad ne miruje, zadovoljuje svaku potrebu i svaku pojavu se struju stvaranjem novih zakona.

Kod takovih prilika biva položaj dogmatične pravne znanosti kao znanosti nužnim načinom vrlo nepovoljan. Glavna njezina djelatnost stoji u tumačenju odredjenih tekstova. Ako joj se i ne može poreći svaka tvorna snaga, ipak svakoliki juristički detail — a do ovoga je primjeni prava najviše stalo — stoji do odgovora na pitanje, koji su smisao pojedinim ustanovama zakona davali sastavljači zakona, koji prečesto dolaze do tog položaja tek slučajno. Stoga daleko pretežnji dio dogmatične jurisprudencije ima čisto individualni, slučajni karakter, i za to je posve naravno, što se na dogmatičnu literaturu, kad se promijeni zakonodavstvo, brzo zaboravlja (cit. str. 32—34).

Ovo i slično malouvažavanje dogmatične pravne znanosti osniva se na krivom shvaćanju njezine zadaće i zadaće tumačenja.

Sigurno je poznato slavnoj skupštini, kako se još uvijek pretežno nauča, da zadaća tumačenja stoji u tom, da ustanovi, što je zakonodavac hotio, dakle misli zakonodavca, što ih je on izrazio upotrebljenim riječima. S tim u savezu precjenjuje se i vrijednost prethodnih radnja, materijalija, u kojima se nazire najbliže i najsigurnije vrelo za razjašnjenje dvojbenih pitanja.

(Dalje prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Služnosti se „morejo“, a ne „morajo“ omejiti na posamično zemljišće (parcelo), katero bremeni dotična služnost (§ 12., odst. 2 zemlj. zak.).

(Dalje in konec.)

»Ad. 3. Slavni sodnik končno utemeljuje zavrnitev, da se za služnosti ne more zastavljati več vložkov, ker bi se s tem stvorila skupno-obvezna zastava, katera baje ne velja za služnosti.

»Zemljiškoknjižni zakon sicer v dotičnih določilih §§ 15. in 106. nad. ne omenja izrečno služnosti, ker ima pred očmi zgolj terjatve; a nikakor ne gre izključiti vknjižbe služnostij od skupnoobvezne zastave, ker izhaja to iz določila § 485 obč. drž. zak., po katerem se čisla vsaka služnost v tem pomenu za nerazdelno, da se na zemljišču ležeča pravica s povečanjem, zmanjšanjem ali razdrobitvijo zemljišča ne more niti spreminiti niti razdeliti. V slučaju razdrobitve pokaže se namreč takoj, da je vknjiženo služnost v zmislu zakona z dne 6. februarja 1869 št. 18 drž. zak. § 1. prenesti na vse odpisane kose razdrobljenega zemljišča in s tem nastanejo skupnoobvezne zastave (»Simultanpfandhypoteken«).

»Tako prakticira slavni sodnik sam, ko se je od stebelnega posestva vlož. št. 117 kat. obč. Št. Vidske prenesla zastavna pravica, o le-tu vknjižena »za služnost rabe vodnjaka in napajati živino« iz kupne pogodbe z dne 4. februarja 1846, pristojeca Jakobu R. iz C., na novi vložek šte. 261 kat. obč. Št. Vidske z zaznambo, da se odločuje prvonavedeno

posestvo za glavni in drugo za sovložek, in s tem ustvarila skupno-obvezna zastava.

»Sicer pa se k tem navedenim pomislekom dostavlja iz navadne sodne prakse, da se pri vknjižbi kotarskih pravic, katere ne tvorijo posebnega tipa pravic v obč. drž. zak., temveč razpadejo v služnosti rabe stanovanja, vžitka kakenga pridržanega zemljišča, hišnega orodja in naposled v dajatev naturalij, ki se kažejo kot rente — to izrečno potrjujejo Stubenrauch k §-u 1286 (7. natis) in rabsodbe najvišjega sodišča Gl. U. W. št. 916, 1012, 1306, 2945, 7292 itd., potem Pfersche (»Österr. Sachenrecht, Besitz« str. 41 in nad.) — nikoli ne poprašuje za parcelo, kje stoji stanovanje ali izba, ali kje se nahaja vžitni prostor, njiva ali vodnjak, iz katerega si jemlje kotar vodo, itd. To je razvidno iz rekurzne rešitve okrožnega sodišča novomeškega R. IV. 113/98-7, katerej podlaga je bila darilna pogodba z dne 27. aprila 1896; v le-tej si je od dveh izročeni poslopij pridržal preživitkar stanovanje v hiši št. 15, ne da bi bilo treba navesti, kje stoji dotična parcela, izgovoril si je nadalje užitek njive z vrtom »pri mali hiši«, ne da bi se bila označila dotična parcela v pogodbi; vknjižile so se vrhu tega služnosti ali, če hočeš reči, preživitev pri dveh vložkih št. 50 in 130 kat. obč. Leskovec.

»Za sleherno služnost se more toraj zastaviti nedoločeno število zemljiških vložkov, kajti zavarovanje teh pravic nima drugega smisla, kakor poudarja večkrat najvišje sodišče in jako izrazito v rabsodbi z dne 24. novembra 1883 št. 12378 (»Not. Zeitschrift« za 1883 stran 257), nego ta, da pomeni služnost omejitev lastninske pravice, katara obvezuje slehernega pridobitelja obremenjenega zemljišča, ne da bi bilo na kvar pravnemu značaju dejstvo, da je vpisana služnost v bremenskem listu.«

C. kr. okrožno sodišče v Novem mestu je rekurzu s sklepom z dne 28. decembra 1899 RI. 215/99 ugodilo v toliko, v kolikor se tiče prosilčeva zahteva za vknjižbo navedenih služnosti vložka št. 97 kat. obč. Št. Vidske, h kateremu spada hiša št. 69 v Sv. Roku z vodnjakom vred, ne pa tudi ostalih vložkov.

Razlogi.

Sodišče prve instancije zavrnilo je prošnjo za vknjižbo služnosti rabe vodnjaka in poti do njega glede vseh posestev, ker vsebina in

obsežek teh služnosti ni določen, in ker se more izvršiti vknjižba le na zemljišče, na katerem se nahaja vodnjak; rekurentinja pa še navedla ni, na kateri zemljiški parceli se nahaja vodnjak.

Rekurentinja vložila je pravočasno rekurz zoper zavrnilni sklep v celem obsegu.

Res je sicer, da vpis vprašavnih služnosti v §-u 9. kupne pogodbe ne odgovarja povsem predpisu §-a 12. zem. zakona, vendarle z ozirom na zemljiškoknjižno perlustracijo ni dvoma, da se nahaja vodnjak, zastran katerega je dogovorjena služnost rabe t. j. pravice zajemati vodo iz vodnjaka v korist določenim osebam in njih rodnim naslednikom v smislu §-ov 477., 479. in 496. o. d. z., na stavbeni parceli št. 422., pripadajoči k posestvu pod vlož. št. 97 kat. obč. Št. Vid, ter da se gre za obstoječo pot do vodnjaka, katera je itak zakonito združena s prvomenovano služnostjo, — in zato ni zakonite ovire zoper vknjižbo omenjenih služnosti pri le-tem posestvu in je tako bilo glede tega posestva rekurzu ugoditi ter vknjižbo pri tem posestvu dovoliti.

Glede drugih posestev pa je bilo zavrniti rekurz ter potrditi pravosodni sklep z ozirom na zakonito in stvari prikladno utemeljitev prvega sodnika. V smislu §-a 472. o. d. z. obstaja namreč bistvo vsake služnosti v tem, da zavezuje lastnika, komu drugemu na korist zastran svoje reči kaj trpeti ali opuščati. Tako trpenje in opuščanje pa ima zmisel le z ozirom na zemljišče, na katerem se more izvrševati kaka ustanovljena služnost. Dopustnost uporabe zakonskih določil o zastavni pravici s skupno obvezo na služnostne pravice nima niti v določbah obč. drž. zak., niti v predpisih obč. zemlj. zak. zakonite zaslombe, in osobito ne upravičuje take dopustnosti, kakor rekurentinja naglaša, določba §-a 485. o. d. z., ki se nanaša edino le na one služnostne pravice, ki po svoji naravi zavzemajo služeče zemljišče v celoti, ter odreja neprenosnost in nerazdelivost takih služnosti; nikakor pa se ne da iz te določbe izvajati dopustnost vknjižbe služnosti pri takih zemljiščih, glede katerih se določeno služnost sploh ne more izvrševati.

Sklicevanje rekurentinje na dopustnost vknjižbe prevžitka pri več vložkih je neumestno, ker je prevžitek vse druge pravne narave nego vprašavne služnosti, ki ne stoje z zemljišči pod vl. št. 98, 100 k. obč. Št. Vid, vl. št. 88 k. obč. Radohovavas in vl. št. 95 k. obč. Velike Pece z ozirom na vsebino kupne pogodbe ter zemljiškoknjižno perlustracijo v nobenem obziru v takem razmerji, da bi omogočevale izvrševanje dogo-

vorjenih služnosti rabe vodnjaka in poti do njega, ter bi bila njuna vknjižba pri teh posestvih brez vsake svrhe. —

Zoper ta sklep pa je podal A. revizijski rekurz, ki se je pri sodišči sprejel na zapisnik z nastopnimi razlogi:

Kakor je razvidno iz razlogov II. instance, je ta sama priznala, da določitev §-a 9. navedene pogodbe ne odgovarja povsem predpisu §-a 12. o. zem. z., pa vendar je vknjižbo dovolila z ozirom na zemljiško-knjižno perlustracijo, vsled katere baje ni dvomno, da se nahaja vodnjak, ki je predmet služnostne pravice, na stavbeni parceli št. 422 ad Št. Vid.

Ta perlustracija pa ni pravilna, kajti zemljiška knjiga tega ne dokazuje (prosim, da se naj izpisek iz iste temu rekurzu priloži), da se vodnjak, katerega kupna pogodba omenja na parceli št. 422 k. o. Šentvidske nahaja. Ta perlustracija se ni opirala na zemljiško knjigo, temveč na osebno vednost dotičnega zemljiškoknjižnega vodje, ki je znabiti pri kaki priliki na omenjeni moji parceli kak vodnjak videl in si torej mislil, da je ta vodnjak baje tist, kateri je v kupni pogodbi omenjen. To pa ni istina in je velika pomota. Če bi bilo pa tudi v zemljiški knjigi navedeno, da je na tej parceli vodnjak, nikakor še to ne dokazuje, da je ravno ta v kupni pogodbi naveden. Ako bi tedaj Franciška Č. in drugi udeleženci hoteli služnostno pravico vknjižiti, treba bo, da se dotična kupna pogodba glede služnostne pravice dopolni in popravi. Sodnik prve instance je tedaj po pravici po določilih §-a 12. o. z. z. prošnjo zavrnil.

Temu rekurzu pa c. kr. najvišje sodišče ni ugodilo iz razlogov druge instance in pa, ker je A. v pogodbi izrečno dovolil vknjižbo na vse kupljene nepremičnine in se torej ne more smatrati v krivici s tem, da se je vknjižba izvršila pri enem posestvu (sklep z dne 28. februarja 1900 št. 2755).

Dr. R. Bežek.

b) Stroški za nagrobni spomenik spadajo med pogrebne stroške (§ 549. obč. drž. zak.).

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je v pravdi Marije P. proti nedol. Viktorju in Konradu P., dedičema po Viktorju P., zastopanima po varuhu Josipu N. zaradi 55 gld. 81 kr. izdalo vmesno sodbo z dne 28. novembra 1899 opr. št. C. III. 29/99-4: »Tožbena zahteva glede pravne podstave ni utemeljena in se zavrača, tožnica mora

povrniti tožencema v 14 dneh, ako se hoče ogniti zvršilu, na 10 gld. 26 kr. določene stroške pravne obrambe.«

Dejanski stan. Tožnica dala je napraviti svojemu, leta 1897. umrlemu možu Viktorju P., očetu nedoletnih tožencev nagrobni spomenik za 111 gld. 63 kr. Pri zapuščinski obravnavi zahtevala je od imenovanih dveh tožencev kot Viktorja P. dedičev, zastopanih po varuhu Josipu N. povračilo tega izdatka, toda ta jej te terjatve ni pripoznal. Na podlagi teh nespornih okoliščin zahteva sedaj, naj se jej povrne polovica navedenih stroškov v znesku 55 gld. 81 kr., trdeča, da je bil pokojnik posestnik v boljših razmerah, da spada nagrobni spomenik po navadi in običajih pokojnikovega bivališča med pogrebne stroške in da sta mladoletna toženca odobrila postavitev spomenika, ter predlaga, naj se toženca obsodita v plačilo te svote s 5% obrestmi od 24. septembra 1897 in sodnih stroškov. Toženčev zastopnik predlagá zavrnitev tožbene zahteve, ker jej manjka vsak pravni naslov, prereka tudi primernost zahtevanega zneska 55 gld. 81 kr., ker je pokojni Viktor P. zapustil le neznatno premoženje ter povdarja, da omenjena odobritev tožencev z ozirom na njuno nedoletnost ne more ustanoviti nikake pravne obveznosti.

Ker je tožbena zahteva glede pravne podlage, kakor tudi glede zneska sporna, sklenilo je sodišče na toženčev predlog, da se razprava skrči pred vsem na pravno podstavo.

Razlogi.

Po dejanskem stanu opira tožnica svojo zahtevo na trditev, da je napravila za toženca kot dediča po Viktorju P. izdatek, katerega bi ta dva po zakonu morala sama napraviti (§ 1042. obč. drž. zak.). Odločilno je torej vprašanje, če je šteti nagrobni spomenik med stroške, ki se drže dedščine in katere morajo torej dediči plačati (§ 549. obč. drž. zak.)? To vprašanje je zanikati, kajti § 549. obč. drž. zak. — druge zakonite določbe ni — govori le o pogrebnih stroških, ki so na pokojnikovem bivališču navadni ter njegovemu stanu in premoženju primerni, nagrobni spomenik pa se po bistvu in pojmu pogrebnih stroškov nikakor ne more tem prištevati. Če bi bila tudi, kakor tožnica trdi, na pokojnikovem bivališču navada, da dediči postavljajo zapustniku primeren spomenik, vendar se iz te navade ne more izvajati običajno pravo, po kojem bi spadal nagrobni spomenik med pogrebne stroške. Z

ozirom na to je od tožnice ponudeni dokaz po zvedencu brez pomena in se ni dopustil.

Odobritev spomenika po tožencih pa ni obvezilna, ker sta toženca še nedoletna in se tako ne moreta zavezati brez privoljenja zakonitega zastopnika. Tožbena zahteva torej nima pravne podlage.

Odločba o stroških opira se na § 52. oz. 41. c. pr. r.

C. kr. deželno kakor prizivno sodišče v Ljubljani je prizivu tožnice Marije P. na podstavi ustne, z obema strankama opravljene prizivne razprave z razsodbo od 17. januarja 1900 opr. št. Bc. III. 1/00-2 ugodilo in izreklo:

»Tožbena zahteva, da sta nedol. Viktor in Konrad P. kot dediča umrlega Viktorja P. dolžna tožnici Mariji P. »quoad vires hereditatis« povrniti stroške za nagrobni spomenik, postavljeni rajnkemu Viktorju P., je glede pravne podlage v zakonu utemeljena; določitev zneska, katerega imata toženca povrniti tožnici, se prepušča končni sodbi sodišča prve stopnje. — Toženca sta dolžna tožnici plačati sodne stroške itd.«

Razlogi.

Umetno sicer ni bilo v le-tej pravdi ločiti vprašanje o pravni podstavi tožbene zahteve od vprašanja o visokosti in primernosti zahtevanega zneska, ker je med obema tesna zveza; dvomiti je tudi, je li prvi sodnik pravilno postopal, ker je — zanikujoč pravno podstavo tožbene zahteve — le-to z vmesno sodbo zavrnil, dočim je pravilneje v takem slučaju tožbeno zahtevo zavrniti s končno sodbo. Vendar pa to ne ovira spuščati se v meritorno presojo izpodbijane vmesne sodbe, ker ni nedopustno o vprašanju, spadajo li stroški nagrobnega spomenika med »pogrebne stroške« v smislu §-a 549. obč. drž. zak. — samostojno soditi in tako rešiti sporno vprašanje glede pravne podlage tožbene zahteve.

Prizivno sodišče ne more pritrditi mnenju prvega sodnika, da se nagrobni spomenik po bistvu in pojmu pogrebnih stroškov nikakor ne more le-tem prištevati. Poudarjati je najprvo, da občni državljanski zakonik v §-u 549. ne daje nikake definicije o bistvu in obsegu »pogrebnih stroškov«, nego da se sklicuje na običaj kraja, kjer je kdo umrl, na njegov stan in njegovo premoženje in da prepušča tako preudarku sodnika, določiti te stroške po krajevem običaju ter premoženju in stanu umrlega. Očitno je toraj, da pojma »stroški za pogreb« v §-u 549. obč. drž. zak. ni razlagati iz zakona samega, nego po tem,

kar se po krajevnem običaju z ozirom na stan in premoženje umrlega smatra za primeren pogreb.

Obče navadno je, da se pod imenom »dostojen in primeren pogreb« ne razumeva samo pogreb v ožjem pomenu besede, namreč neposredno pogrebno opravilo; nego ta beseda ima širši pomen in obsega običajno tudi priprave pred neposrednim pogrebnim opravilom, kakor tudi dejanja po tem opravilu. Tako je na pr. sploh navada, da mrliča pred pogrebom devajo na ozaljšan mrtvaški oder, kar povzroča znatne stroške, čeravno ti stroški niso neizogibno potrebni za pogrebno opravilo samo in se semtertje tudi prigodi, da mrliča ne denejo na oder. Istotako je običaj zelo razširjen, da napravljajo po pogrebu mrtvaško pojedino (»sedmino«). Take in enake stroške prištevati je nedvomno pogrebnim stroškom v smislu §-a 549. obč. drž. zak.

Istega značaja so pa tudi stroški za nagrobni spomenik; kajti običaj je splošen in smatra se za nekako, iz pijetete do umrlega izvira-jočo dolžnost, da se umrlemu ne preskrbi samo dostojno mesto, kamor ga položijo k večnemu počitku, nego da se to mesto tudi primerno uredi in označi, kje da počiva umrli in kdo je bil oni, čegar zemski ostanki so ondi pokopani. Dvomiti toraj ni, da je stroške za nagrobni spomenik, oziraje se na splošni običaj, prištevati pogrebnim stroškom v smislu §-a 549. obč. drž. zak.; ta splošni običaj je priznan tudi po finančnih oblastvih, katera dosledno priznavajo, da je stroške za nagrobni spomenik, v kolikor so primerni stanu in premoženju umrlega, prištevati pogrebnim stroškom v smislu §-a 549. obč. drž. zak. ter pri odmeri zapuščinske pristojbine vpoštevati za zapuščinsko breme.

Notorično je, da obstoji običaj, postavljati umrlim nagrobne spomenike, tudi v kraju, kjer je umrl rajni Viktor P., in ker je iz podatkov razprave na I. stopinji posneti, da je bil umrli Viktor P. hišni posestnik in da je zapustil nekaj, če tudi po trditvi tožencev le malega premoženja, mora se načelno pač priznati, da mu je bil postaviti stanu in premoženju primeren nagrobni spomenik in da so njegovi dediči po zakonu (§ 549. obč. drž. zak.) dolžni plačati dotične stroške, v kolikor ne presegajo zapuščinskega imetja. Ako je toraj tožnica ta potrošek storila mesto dedičev-tožencev, upravičena je v smislu §-a 1042. obč. drž. zak., od njih terjati povračilo teh stroškov, kolikor jih sodišče spozna za primerne stanu in premoženju umrlega. Tožbena zahteva je torej glede pravne podlage v zakonu utemeljena in bilo je prizivu ugoditi in iz-

podbijano vmesno sodbo sodišča I. stopinje v zgoraj navedenem smislu izpremeniti.

Z ozirom na določila §-a 393. zadnji odstavek in §-ov 52. ter 41. in 50. c. pr. r. bilo je tožnici prisoditi tudi stroške, kateri zadevajo rešitev spornega vprašanja o pravni podstavi na I. in II. stopinji in sicer na I. stopinji le one stroške razprave dne 28. novembra 1899 in nadaljne stroške do prejema vmesne sodbe, dočim je odmera in prisoja drugih stroškov odvisna od rešitve spornega vprašanja o primernosti, oziroma visokosti zneska, katerega ima tožnica na priznani pravni podstavi pravico tirjati od tožencev, in se torej odmera teh stroškov prepušča konečni sodbi.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 25. aprila 1900 št. 5399 spoznalo, da se reviziji tožencev ne ugodí.

Razlogi.

Revizija pobija prizivno sodbo v prvi vrsti zaradi baje napačne pravne presoje stvari, češ, da se stroški nagrobnega spomenika po krivici prištevajo pogrebnim, v §-u 549. obč. drž. zak. označenim stroškom in ker tudi podstava za povračilno terjatev po §-u 1042. obč. drž. zak. ni utemeljena glede na to, da po zakonu dediči niso zavezani postavljati nagrobnih spomenikov.

Revizija pa ni utemeljena.

Določba §-a 549. obč. drž. zak. piše, da stroški za pogreb, primeren krajevnemu običaju, stanu in premoženju umrlega, obremenjajo dedščino. Kaj da spada k primernemu pogrebu, tega zakon ne pove, nego se nanaša na krajevni običaj, na stan in premoženje umrlega. Da pri tem zakon nima v mislih zgolj pogrebnih stroškov v ožjem pomenu, to izhaja že iz izraza »pogreb«, kateri sam na sebi ne obsega samo prenosa trupla na pokopališče in tozadevnih stroškov, temveč tudi nadalnje v kraji navadne izdatke, kakor za mrtvaški oder, pristojbino za grob itd. To izhaja tudi iz §-a 43. konk. reda, ki razlikuje stroške pogreba in pa stroške, ki so s pokopavanjem neizogibno zvezani.

Neoporečno je, da v civiliziranih deželah zlasti pri kristjanih je sploh navada, postavljati na grob spomenike, kolikor razmere dopuščajo. Da je to običaj, potrjuje tudi razpis finančnega ministrstva z dne 2. marca 1869., št. 5306., po katerem je pri odmeri zapuščinskih pristojbin tudi s stroški nagrobnega spomenika ravnati po smislu §-a 549. tako, kakor s pogrebnimi stroški.

Prizivno sodišče smatra za notorično, da je to običajno tudi v kraji, kjer je Viktor P. umrl. Ako revizija skuša to ustanovitev pobijati, češ, da znabiti dve tretjini vseh grobov nimati nikakega pomenja, ali pa le lesene križe brez vrednosti, vendar s tem ob enem priznava, da so ostali grobovi s spomeniki okrašeni, da torej tisti, katerim razmere dopuščajo na grob pokojnih svojcev postavljajo spomenike. Potemtakem pa je pravilno, da se misli na tak krajevni običaj.

Viktor P. je bil hišni posestnik in obrtnik in je tudi njegovemu stanu primerno bilo, da se mu je na grob postavilo znamenje ali kamen. Na prvi instanci toženec ni trdil, da pokojnik ni zapustil nobenega premoženja, ker je samo navajal, da je premoženje bilo le neznatno. Ker pa se je po predlogu toženčevem razpravljalo samo o vprašanji zastran pravne podlage povračilne terjatve, in ker je začasno samo to vprašanje rešiti, zato sedaj ni razpravljati nadaljnega vprašanja, je li potrošeni, oziroma zahtevani znesek primeren glede na razmere premoženja; to pri razsoji pravne podlage za zahtevo tudi zategadelj ni potrebno, ker se povračilo zahteva le »quoad vires hereditatis« in ker tudi prizivna sodba izreka, da je zahteva le dopustna s to utesnitvijo.

Če torej med pogrebne stroške spadajo tudi stroški nagrobnega spomenika, onda po §-u 549. obč. drž. zak. obremenjajo zapuščino. S tem pa je izrečeno, da v preskrbljenje primerne pogreba in v zadevne stroške iz zapuščine ne veže gola pijeteta, nego pravna dolžnost, da so torej dediči po zakonu zavezani dotične stroške iz zapuščine poravnati, in da po §-u 1043. obč. drž. zak. je tist, ki stroške zanje založi, upravičen terjati povračilo, čigar visokost je presojati po primernosti izdatka.

Utemeljen je torej izrek prizivnega sodišča, da je načeloma upravičena povračilna terjatev.

Če končno revizija trdi, da je postopanje bilo nepopolno, ker se ni razpravljalo, ali je zapuščina pasivna, je treba omenjati, da se pasivnost zapuščine na prvi instanci ni ugovarjala, da je torej ta ugovor nedopustna novota na višji instanci in se po §-u 482. c. p. r. nanjo ni moči ozirati; sicer pa po zapuščinskorazpravnem aktu pasivnost za časa smrti ni razvidna, marveč so dediči trdili, da je aktivna, in za vprašanje zastran primernosti izdatka je merodavno le tedanje stanje.

Revizijo je bilo torej, ker je neutemeljena, zavrniti.

c) Vknjižba zastavne pravice za povračilne zahteve po smislu §-a 222. zvrš. r., če je na neprodanem zemljišču že izbrisana tirjatev, na katere mesto naj stopijo povračilne zahteve.

Tirjatev upnika *B.*, ki je bila na prodanem zemljišču zavezanca in na neprodanem zemljišču lastnika *A.* sozastavno vknjižena, prišla je v popolno plačilo iz največjega ponudka. V dotičnem razdelilnem sklepu in dodatku k njemu določila so se povračila iz neprodanega *A*-jevega zemljišča upnikoma *C.* in *D.* Pozneje pa je lastnik *A.* dobil od upnika *B.* izbrisno pobotnico glede terjatve, ki je iz največjega ponudka dospela do plačila. Na podlagi te pobotnice izposloval je pri c. kr. okrajnem kakor zemljiškoknjižnem sodišču v Ljubljani, ki je bilo hkrati tudi zvršilno sodišče, vknjižbo izbrisa zastavne pravice na svojem neprodanem zemljišču.

Po pravokrepnosti razdelilnih sklepov pa sta upnika *C.* in *D.* stavila predlog v smislu §-a 222. zvrš. r., da se naj vknjiži zastavna pravica na *A*-jevo zemljišče za njuni povračilni zahtevi.

C. kr. okrajno sodišče je vknjižbo dovolilo, a glede na to, da je za terjatev upnika *B*-ja že vknjižen izbris zastavne pravice, ne k stavku *B*-jeve terjatve, ampak kakor nov stavek; pri tem povračilne zahteve ni oznanilo za zvršljivo.

C. kr. deželno kakor rekurzno sodišče v Ljubljani pa je *A*-jevemu rekurzu ugodilo in predlog za vknjižbo zavrnilo iz teh-le razlogov:

Po §-u 222. odst. 4. zvrš. r. je povračilne, v smislu istega določila ugotovljene pravice zadej stoječih upravičencev vknjižiti njim v korist na dražboma neprodanem, skupno jamčečem zemljišču v vrstnem redu po polnoma ali deloma poplačane terjatve, katere je ob enem izbrisati. Iz tega izhaja, skladno s pravno naravo povračilnih pravic, da morejo dotični upravičenci te pravice po vknjižbi pri sozastavljenem, neprodanem zemljišču uveljaviti le tako dolgo, dokler ni izbrisana terjatev, glede katere so bile povračilne zahteve ugotovljene.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 27. marca 1900, št. 4433 na revizijski rekurz upnikov *C.* in *D.* obnovilo sklep okrajnega sodišča, zavrnilo pa zahtevo rekurentov na povračilo stroškov revizijskega-rekurza iz razlogov:

Namen § a 222. zvrš. r. je, da se zabrani dvojno obremenjenje hipotekarnega posestva. V le-tem slučaju je smatrati, da se je hipotekarni

dolžnik *A* izognil zakonu, ko je izposloval izbris terjatve upnika *B*, ne da bi plačal prikladni delež. S takim postopanjem pa sta poznejša upnika *C* in *D* ovirana pri zavarovanju svojih, z razdelilnima sklepoma pravo- močno jima priznanih povračilnih zahtev. Zahtevo, da bi se pripoznali stroški revizijskega rekurza, je bilo zavrniti, ker določbe § 41.—50. c. pr. reda ne veljajo v zemljiškoknjižnem postopanju.¹⁾

d) Vpis zadruga v združni register je ničev, če program zadruga nasprotuje dispozicijam združnega zakona. — Legitimacija c. kr. finančne prokurature za pritožbo proti takemu vpisu.

C. kr. okrožno kot trgovsko sodišče v Celji je izdalo naslednji sklep z dne 13. decembra 1899, opr. št. Firm. 172:

Na podlagi te prijave se je vpisal v združni register »Merkur«, trgovska obrtna registrovana zadruga z omejeno zavezo v Celju. — Zadruga ima svoj sedež v Celju in se opira na združna pravila od 4. oktobra 1899. Zadruga ima namen, pospeševati zasebno gospodarstvo svojih članov s tem, da posreduje med trgovci in obrtniki ter njih odjemalci, podpira ustanovitev novih obrti in trgovin, ali pa prevzame sama ustanovitev takih obrti in trgovin. — Zadrugo zastopa načelstvo, katero obstoji iz načelnika in iz 12 udov načelstva, od katerih mora imeti najmanj osem svoje bivališče v Celju ali bližnji okolici. Načelstvo si izvoli podnačelnika, po potrebi tudi tajnika in blagajnika. Udje prvega načelstva so: (Slede imena.) Načelstvo podpisuje v imenu zadruga na ta način, da se podpišeta načelnik ali podnačelnik in en ud načelstva pod firmo, katera naj bo pisana ali s pečatom natisnjena. Svoje sklepe razglašuje načelstvo po potrebi z oznanili v javnih listih. — Ta vpis se razglasi v »Grazer-Zeitung«. Sklep v roke g. dr. Ivanu Dečku, odvetniku v Celju z izvirnikom združnih pravil.

¹⁾ S tem pravorekom, kakor tudi z odločbo, v »Sl. Pravniku« št. 3, let. 1. na str. 81 priobčeno, da se rok za rekurz proti dovolitvi vknjižbe zastavne pravice za povračila ravná po propisih zemljiškoknjižnega zakona, a ne po določbah zvršilnega reda — se je najvišje sodišče postavilo na stališče, katero se ne strinja z min. naredbo, izdano k §-u 222. zvrš. r., da je amreč povračilne zahteve na neprodana zemljišča vknjižiti kakor zvrš- ljive zahteve.

C. kr. nadsodišče v Gradcu je ničnostnemu rekurzu c. kr. finančne prokurateure za Štajersko ugodilo, razveljavilo prvosodni sklep kakor ničev in naložilo c. kr. okrožnemu sodišču v Celju, naj zaznamuje v združnem registru izbris firme »Merkur, trgovska obrtna registrirana zadruga z omejeno zavezo v Celju«, po pravomočnosti pa vpis firme izbriše. (Sklep od 27. februarja 1900, opr. št. 12/00-1).

Razlogi.

Po §-u 1. zakona od 9. aprila 1873., št. 70 drž. zak. veljajo zakonita določila o zdrugetah le za društva z neomejenim številom udov, katera imajo namen, s skupnim poslovanjem pospeševati pridobivanje in gospodarstvo svojih članov. Iz tega opisa združnega področja, poleg katerega so primeroma našete navadne zadruge (posojilnice in kreditna društva, produktivne zadruge, konsumna društva i. t. d.) se dovolj spozna razlika med takimi asociacijami in pa delniškimi društvi, katera se pečajo po svojem zakonitem pojmu s trgovskim obrtom v obče in brez najmanjše subjektivne omejitve.

Svojstvo delniških podjetij, nadalje to, da ne stoje pod ingerenco posameznega deležnika, njih obseg, gibčnost in radi tega težavna kontrola njih poslovanja, vse to zahteva kavtel, ki so izražene v ustanovilih delniškega prava in v tem, da je treba državne odobritve za takšna trgovska podjetja.

S povedanim je pa dovolj označeno stališče, s katerega je pre-sojati ustanovitve zdruget in njih zakonito dopustnost. Zdrughna firma mora biti po določilu §-a 4. posneta po predmetu podjetja in iz tega izhaja, da natančna označba združnega namena, slična kategorijam, navedenim v §-u 1. zakona — je neizogibno bistvo, brez katerega je združgi odreči vpis v register (§ 3. izvršilnega ukaza). Le-tu naprošeni vpis pa brez dvojbe ni ustregel tej zahtevi in jej tudi ni mogel ustreči glede na njegov statutarni namen, ki je označen z najsplošnejšimi izrazi.

Po §-u 2. odst. 1. pogodbe naj bi zadruga z imenom »Merkur« pospeševala zasebno gospodarstvo svojih članov s tem, »da posreduje med trgovci in obrtniki ter njih odjemalci, podpira ustanovitev novih obrtov in trgovin, ali pa prevzame sama ustanovitev takih obrtov in trgovin.«

Po tu očrtanem delokrogu in moči misliti, kako naj bi ostal le-ta glasom odstavka 2. istega paragrafa omejen »v obče le na združne člane,« o kojih sodelovanju odst. 1. ničesar posebe ne omenja. Pač pa

je jasno, da za poprej ustanovljeno »posredovanje, podpiranje in ustanavljanje obrti in trgovin« ni nikakega merila, niti sploh kake smeri, v kateri naj bi se začelo gibati — kakor zakon misli — skupno poslovanje, zlasti ker je posneti iz konečnega določila imenovanega §-a 2., da namerava zadruga kakor podjetnica zase poslovati, bodisi s člani ali tudi nečlani.

Takšno nerazlikujoče, splošno in nedoločno poslovanje pa ne more zadostiti v pravih določenemu namenu združnega podjetja. Ako bi se to dopustilo, tedaj bi postala zakonito (§ 88) določena kontrola zastran prekoračenja poslovanja iluzorna, nasprotovalo bi se s tem intenciji natanko omejenega poslovnega programa in vse bi naposled dovedlo do tega, da bi se brez ozira na zakon stremilo za smotri, ki se nahajajo izven združne institucije.

Registriranje, ki bi navedeno v toliki meri omogočalo, kakor v le-tem slučaju, je torej naravnost nasprotno zakonovim dispozicijam in kaže tudi v svojem nadaljnjem obstanku ničnost; le-to odstraniti ima pravico oz. dolžnost (§ 11. zak., § 3. izvrš. ukaza) brez ozira na morebitno formalno pravomočnost registersko oblastvo in odnosno rekurzno sodišče, če je zaproseno čuvati javni interes.

Zaradi tega je bilo pritožbi ugoditi, izpodbijani sklep razveljaviti in ukazati izbris izvršenega vpisa v register.

C. kr. najvišje sodišče z odločbo od 5. aprila 1900, št. 4559 ni ugodilo revizijskemu rekurzu društva »Merkur« v Celju.

Razlogi.

C. kr. finančna prokuratura ima legitimacijo za vložitev rekurza de pr. 8. februarja 1900., katero izpodbijajo revizijski rekurenti, kajti pomisliti je, da je sodiščem po §-u 3. min. uk. od 14. maja 1873, št. 71. drž. zak. naloženo, uradoma čuvati, kedar se vlagajo prošnje za vpis zadruge v združni register, da se izpolnjujejo predpisi glede prijave; nadalje je uvaževati, da so zadruge glede izvrševanja gotovih podjetij pod državnim nadzorstvom (§ 95. zakona od 9. aprila 1873, št. 70 drž. zak.), da je iz javnih ozirov treba zabranjevati nezakonite vpise v združni register, in da je imenom javne uprave vložila c. kr. finančna prokuratura le-ta ničnostni rekurz na prošnjo c. kr. namestništva za Štajersko.

V stvari sami se zavrača na pravilno utemeljenje izpodbijanega višjesodnega sklepa, katero pobija izvajanja revizijskega rekurza in še pripomni, da ne more biti govora o baje nastali pravomočnosti vpisa, ker je vpis, ki ga je ukrenila prva instanca, ničev.

Kazensko pravo.

a) Procesualno kršenje oblike ne spada med „okolščine, ki preganjanja ne dopuščajo“ in zato se vsled njega ne more ustaviti postopanje po §-u 213. št. 3 k. pr. r. ali oprostiti od obtožbe po §-u 259. št. 3 k. pr. r.

Kas. razs. od 30. marca 1900. l. št. 18014.

Ničnostna, na št. 9 b §-a 281. k. pr. r. naslonjena pritožba Mihe C. trdi, da je ugasnila pravica, njega preganjati zaradi v sodbi c. kr. okrož. sodišča v C. z dne 6. novembra 1899, opr. št. Vr. VII. 780, 658, 226/99—85, označenega pregreška nemarne krive po §-u 486. odst. 1 prvega deliktnega slučaja in odst. 2. *lit. g*) k. z., ugasnila zato, ker je uvodne, na predlog javnega obtožitelja radi tega kaznivega dejanja izvršene poizvedbe okrajno sodišče v Š. vsled opomnje državnega pravdnštva z dne 31. decembra 1892 ustavilo dne 6. januarja 1893 po §-u 90. k. pr. r. in ker je državno pravdnštvo neposredno in brez poprejšnje obnove kazenskega postopanja pozneje s predlogom od 15. marca 1899, oziroma z obtožnico od 10. septembra 1899 začelo zopet preganjati Miho C.; ker tudi nadaljnje postopanje ni dalo materialnih pogojev §-a 352. in sl. k. pr. r., bil je torej obtoženec obsojen s prelomljenjem načela »ne bis in idem«.

Ta izvajanja je v toliko popraviti, da je bil Miha C. pred ustavitvijo postopanja dne 6. januarja 1893 zaslišan le radi zakriviljene krive po smislu začetnih določeb §-a 486. kaz. zak. kot obdolženec in da se je radi še-le v nadaljevalnem postopanju na novo najdenih prej neznanih okolščin o razmetavanju in raznašanju blaga pričelo opetovano preganjanje radi istega dejanja.

Glede na to dejansko razmerje bi bilo na vsak način določbe §-a 38. odst. 2 k. pr. r. v zvezi s §§-i 352 in sl. k. pr. r. upoštevati in preiskavo nadaljevati le pod pogoji za obnovno postopanje. Vendar se z opuščanjem teh določb ni kršilo načelo »ne bis in idem«, kajti

postopanje se je le radi tega ustavilo, ker ni bilo zadostnih sumenj, da bi se obtoženčevo nezmožnost plačanja smelo smatrati za dokazano in je še-le nadaljnje postopanje podalo material, da se je našlo v prvotno preganjanem dejanju poleg pregreška po smislu I. deliktnega slučaja §-a 486. k. z. tudi pregrešek po § 486. odst. 2. *lit. g)* in hudodelstvo po §-u 199 *lit. f)* k. z. Pogoji zastaranja kaznivega dejanja se pa ne nahajajo. Zastaranje ni nastopilo, ker mu nasprotuje zadržek §-a 229. *lit. b)*, oziroma 531 *lit. b)* k. z., kajti obtoženec sam ne trdi, da je povračilo dal. Materialni uveti za obnovo postopanja bili so toraj dani in so se po izvršenem ustavljenji poizvedeb našli. Pri tem položaju pa zamuda formalnosti prejšnjega obnovnega sklepa ne more utemeljiti ugasnitve preganjalne, državnemu pravdnistvu pristojee pravice, kajti že pamet pravi, da procesualno kršenje oblike ne spada mej okolščine, ki »preganjanja ne dopuščajo« in se toraj vsled njega ne more nikdar ustaviti postopanje po §-u 213. št. 3, k. pr. r. ali oprostiti od obtožbe po §-u 259. št. 3, k. pr. r., ampak k večjemu emendirati prejšnje postopanje po §-u 211. k. pr. r.

Iz teh razlogov je bilo ničnostno pritožbo obtoženčevo po §-u 288. odst. 1 k. pr. r. zavriniti.

b) „Res judicata“ v kazenskopravnem postopanju.

N. B. in U. P. sta bili toženi pred okraj. sodiščem v Ljubljani radi prestopkov po §-u 411. in 431. k. z. storjenih s tem: 1.) da je N. B. dne 30. januarja 1900. l. nalašč sunila in zbodla I. P-a z vilami v roko in mu tako prizadjala lahko telesno poškodbo, ki je pustila vidne znake in nasledke, ne da bi se v tem dejanji dobilo hujše kaznivo dejanje; 2.) da je U. P. ob isti priliki tolkla po I. P. z vilami in ga suvala, ne da bi ga kaj poškodovala, toraj započela dejanje, pri katerem je že po njegovih naravnih, vsakomur lahko znanih posledicah mogla sprevideti, da utegne povzročiti kako nevarnost za življenje, zdravje ali telo ljudi, ne da bi to dejanje tudi kako škodo povzročilo.

Z razsodbo imenovanega sodišča z dne 20. februarja t. l. opr. št. 11 269/00—4 bila je: 1.) N. B. za krivo spoznana prestopka po §-u 411. k. z. ter obsojena po §-u 412. k. z. z uporabo §-a 266. in 260. *lit. b)* k. z. v zapor 48 ur, po §u 366. k. pr. r. pa v plačilo odškodnine zasebnemu udeležencu v znesku 72 kron in v povračilo

stroškov kaz. postopanja in izvršitve; 2.) U. P. pa v smislu §-a 259. *lit.* 2 k. pr. r. od obtožbe oproščena.

N. B. je vložila priziv proti tej razsodbi in ponudila dokaz po novih pričah o tem, da se I. P-a ni dotaknila z vilami, marveč da je bil I. P. že poprej na roki poškodovan.

Prizivno sodišče dopustilo je nove dokaze ter je N. B. z razsodbo z dne 22. marca 1900. l. št. 9. Bl. XIII. 55/00—2 oprostilo.

Istega dne 22. marca t. l. sta pa N. B. in U. P. dobili poziv, da naj prideta po obtožnico c. kr. državnega pravdnštva v Ljubljano z dne 17. marca 1900 o. št. Vr VII. 121/00—17, s katero sta bili obtoženi na podlagi istega dejanja radi hudodelstva težke telesne poškodbe po §-u 157. k. z. češ, da sta dne 30. januarja 1900. l. hudo ravnali zoper I. P. in ga pri tem težko telesno poškodovali, ne da bi se dalo izkazati, katera da mu je prizadejala težko telesno poškodbo itd.

Dne 28. marca t. l. sta obtoženki sprejeli to obtožnico, oglasili takoj ugovor ter ga izvedli po svojem zastopniku.

C. kr. nadsodišče v Gradcu je izreklo z odločbo z dne 19. aprila t. l. o. st. Vr VII. 121/00: Obtožba c. kr. drž. pravdnštva v Ljubljani nima mesta in kaz. postopanje se v smislu §-a 213. št. 3 k. pr. r. ustavi.

Razlogi.

Obe obtoženki zasledovalo je že c. kr. okrajno kakor kazensko sodišče v Ljubljani radi prestopka zoper varnost življenja in sicer radi istega dejanja, in obe sta bili od odtožbe pravomočno oproščeni. Zato onih radi istega dejanja, češ da je to dejanje hudodelstvo težke telesne poškodbe, — toliko časa ni moči preganjati, dokler se ne doseže obnovitev kazenskega postopanja. Ker se to do sedaj ni zgodilo, je torej tu okolščina (iz razloga kaz. pravnega reda — »res judicata«), katera izključuje zasledovanje obtoženk radi obtoženega dejanja, in zategadelj se obtožbi ni dalo mesto, nego se je ustavilo kazensko postopanje.

Dr. F.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. majnika 1900.

— (Osobne vesti.) Imenovani so za sodne pristave avskultantje: dr. G. Krek v Ljubljani, O. Dev na Brdu in dr. Fr. Pompe v Krškem.
— Premeščena sta sodna pristava: A. Bulovec z Brda v Ljubljano in J. Roth s Krškega v Brežice.

— (Ministrski svetnik dr. H. Beránek †.) Dne 7. t. m. je na Dunaji umrl po dolgem bolehanji dr. Henrik Beránek, dvorni svetnik v pravosodnem ministrstvu. Tu je deloval 14 let najprvo v upravnem oddelku za višje deželno sodišče praško, desna roka nedavno umrlega dvornega svetnika Antona Wolfa, pozneje pa kot načelnik arhiva. Vzlasti s preiskavanjem arhiva, iz katerega je spravil na svetlo mnogo izbornega zakonodavnega in pravosodnega gradiva, stekel si je stalnih zaslug. Referent za pokojninske stvari je silno človekoljubivo postopal in pomagal marsikateri uradniški rodbini. Rojen je bil v Piseku l. 1855. Povodoma njegove smrti so bili dnevniki in strokovni listi vsi polni hvale za njegovo službovanje in značaj. —

— (Dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski,) sekijski svetnik v finančnem ministrstvu, je dobil naslov in značaj ministrskega svetnika.

— (Zaradi izdajanja slovenskih odločeb c. kr. nad sodišča v Gradci) so podali posl. dr. Ferjančič in tovariši v seji poslanske zbornice dne 16. marcija t. l. naslednjo interpelacijo na pravosodnega ministra: »Po §-u 215, al. 4 opravnega reda za sodišča prve in druge instance je napraviti takoj na instanci toliko čistopisov odločbe na pravni lek, da je moči poleg odpravkov, ki so namenjeni za akte, doposlati sodiščem prve instance tudi odpravke, ki so potrebni za obveščenje strank. C. kr. višje deželno sodišče graško se ne ravna po tem predpisu, nego izreka svoje odločbe v pravnih stvareh, ki so na prvi instanci v slovenskem jeziku tekle, v nemškem jeziku in jih dopsolje prvim instancam z naročilom, da naj jih prevede na slovenski jezik in potem vroči strankam. To je postopanje, ki ne nasprotuje le gori navedeni določbi opravnega reda, marveč tudi §-u 79. zakona o sodni organizaciji z dne 27. novembra 1896 drž. zak. št. 217, ki velevala, da mora odpravke podpisati predsednik senata, kojemu je bila pravna stvar prideljena. C. kr. višje deželno sodišče v Trstu postopa v tem pogledu pri slovenskih pravnih stvareh že od začetka novih civilnopravnih zakonov brez najmanjše težave pravilno in zakonito. Ker tudi pri c. kr. nadsodiščih v Gradci ni nikakih težav, zato vprašujejo podpisani Nj. ekselencija gospoda justičnega ministra: »Ali hoče Njega ekselencija ukreniti, da bo tudi c. kr. višje deželno sodišče v Gradci postopalo v označeni smeri po smislu zakonov in naredeb?« — Interpelacijo v istem smislu so stavili poslanci dr. Majaron in tovariši v deželnem

zboru kranjskem dne 7. aprila 1899 in posl. dr. Rosina in tovariši v deželnem zboru štajerskem dne 5. majnika 1899 (Gl. »Slov. Pravnik« l. 1899. str. 159). Poslanec dr. Majaron in tovariši so sploh svojo prej omenjeno interpelacijo ponovili v letošnjem zasedanju dne 3. pr. m., češ, ker ni znano, da bi bilo visoko c. kr. pravosodno ministrstvo kaj ukrenilo proti grajanemu postopanju, marveč razmere, popisane v navedeni interpelaciji, še dandanes v nasprotju z zakoni in naredbami ter na kvar pravosodju obstojajo, vprašajo visoko c. kr. deželno vlado: »Ali dobimo na navedeno interpelacijo kak odgovor in kedaj ga je pričakovati?« —

— (Pariška svetovna razstava pa pravo.) Letos povodom razstave se bode v Parizu vršilo tudi več kongresov, na katerih se bodo razpravljala pereča pravna vprašanja občne važnosti, tako na pr.: o zakoniti uredbi zavarovanja delavcev proti nezgódam; o brambi otrok proti delomrznji in beračenju (kongres za »assistance publique«); o načelih za kreditne zadruge in uravnavo ljudske štedljivosti (kongres za ljudski kredit); o zgodovini, funkciji in naukih pravne znanosti, o pristojnosti za izvršilo razsodeb v mejnarodnem zasobnem pravu, o juridičnem mestu trgovinskih družb, o jednotnem pravu za trgovinske papirje, ustanovah, o novih strujah v kazenskem pravu itd. (kongres za primerjajoče pravoslovje); o odgovornosti lastnikov parobroda in o pristojnosti za nesreče mej parobrodi (kongres za pomorsko pravo); o načelih in predpisih za očetovsko pokorilno oblast, o ulogi žená v kaznilnicah (kongres za izpuščene kaznjence); o mejnarodnih razsodiščih, o umetniški lastnini na polji tiska, o pravici risalcev za časnike do svojih riseb, o kazenskopravni in civilnopravni odgovornosti časnikov (kongres za združeni tisek); o ustanovljenji in publiciteti delniških družb, o zastopanju koristij imeteljev obligacij itd. (kongres za delniške družbe). Poleg tega bodo kongresi za literarno lastnino, za pravice ženstva i. dr., sploh kongresi, ki bodo gotovo že zato zanimivi, ker se naj dotičnih razprav udeležé pravniki od vseh stranij svetá.

— (Pristojbine za hipotekarne zadolžnice.) Finančno ministrstvo je odredilo, da je za pristojbine od hipotekarnih zadolžnic tedaj, kedar je vrednost hipoteke manjša od tirjatve, ki naj se zavaruje, vzeti za podlago vrednost hipoteke, ako se le-ta razvidi iz listine same ali jo stranka izrecno uveljavlja. Toda z ozirom na določila pristojbinskega zakona ni smeti nižje iti, nego li je znašala zadnja cenilna vrednost, ako proti njeni primernosti ni bistvenega pomisleka, tudi ne nižje, nego je bila zadnja kupna cena, ki se je dosegla pri prodaji pred manj kot šest leti, odnosno ne pod takomenovano davčno vrednost. Ta odredba je v prid realne posesti, ki išče kredita.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 8 K, za pol leta 4 K.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa v Gospodskih ulicah šte. 4.

